

גדול עומד על גביו ומלמדו - מועיל. ורק בחלויות מכח האדם, שהוא הפועל את הדין, אין לקטן כח לפעול בעשייתו ואפילו אם גדול עומד על גביו (קובץ הערות עו-ט).
 ט) מחשבה והתרצות - כתב הגרמ"א עמיאל (דרכי משה דרכי הקניינים ה-ב) שכדי שהאדם יחיל חלות בעצמו ("כח האדם") הוא צריך לחשוב ולא מספיק שיתרצה. וכך משמע מהשערי יושר בכמה מקומות (ז-יב שכתב שצריך שאו הקונה או המקנה יחשוב כדי שאחד מהם יחיל את הקניין. וכן מדבריו שם שבקידושין צריך שגם האשה תחשוב כי גם היא מחילה את הקניין (לשיטתו). וכן מדבריו (ה-כג בסופו) לגבי הפקר לשיטת הר"ן, שכיוון שמספיקה התרצות לא שייך בזה שליחות, כי הוא מידי דממילא, דהיינו כח המעשה).

ערכים קרובים ערכים קרובים: חלויות, שליחות, תנאי.

חלוקת שותפות

שותפין יכולים לסיים את השותפות ולחלק את הנכס ביניהם (הוזכר בבבא בתרא ב.). הגדרה

בערך זה נדון בחלוקה, לדין השותפות עצמה ע"ע שותפין, ולדין שותפות של יורשים קודם חלוקתם ע"ע תפוסת הבית.

בדיני שותפין ויורשין.

לדוגמא, שותפין בחצר שרצו לסיים את השותפות, חולקים את החצר וכל אחד מהם נעשה בעלים גמור על חציה (בבא בתרא ב.).

במקורה ובטעמה של חלוקת שותפות האריכו המפרשים, ומצאנו בזה ארבע דעות: מקור וטעם

- (א) לרשב"א היא מדאורייתא (בש"ת ח"א תתקנו).
 (ב) לאבן האזל הוא משום שהסכימו משעה שנשתתפו שאם ירצו יחלקו (נחלות ב-ז ד"ה ונראה דזהו, שכנים ב-ז ד"ה ועכשיו).
 (ג) לחזון איש כיוון שלכל שותף קנוי כל הנכס לעניין לעשות בו כל מה שלטובתו, ממילא יכול לחלוק את השותפות, שהרי גם החלוקה היא לטובתו (בבא בתרא סוף סי' ו ד"ה הא).
 (ד) לרא"ש החלוקה היא מדרבנן (בש"ת צח-ז בסופו).

נכס שאין בו כדי חלוקה, כגון חצר שאין בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה, אין אחד מהשותפין יכול לכפות את חברו לחלוק את הנכס (בבא בתרא יא.), אלא יש שתי אפשרויות חלוקה אחרות (בבא בתרא יג.): פחות מד"א

- (א) חלוקת זמנים - כגון עבד של שני שותפין שעובד לזה יום אחד ולזה יום אחד.
 (ב) גוד או אגוד - יכול האחד לומר לחבירו "קנה את חלקי ושלם לי מאה זוז, או מכור לי את חלקך ואשלם לך מאה זוז".

ביחס בין שתי חלוקות אלו כתב הרשב"א (בש"ת ח"א תתקנו) שגוד או אגוד היא החלוקה העיקרית, ועדיפה מחלוקת זמנים, משום שבגוד או אגוד אינו צריך להסתלק מחלקו כלל. ולכן אם אחד השותפין רוצה לחלוק בזמנים וחבירו רוצה גוד או אגוד - שומעים לזה שרוצה גוד או אגוד.

במקור לדינים אלו נחלקו המפרשים לשלוש דעות:

¹ ע"ע גוד או אגוד.